

Krajinná ekológia v centre pozornosti odborníkov

Ústav krajinnej ekológie SAV v Bratislave zväčša organizuje medzinárodné vedecké podujatia. Mnohých preto možno aj prekvapil oznam, že ÚKE SAV usporiada jednodňový pracovný multidisciplinárny seminár pod názvom *Celostnosť – syntéza – ochrana životného prostredia*, ktorého hlavnou náplňou bude systémová ekológia, environmentálna syntéza a jej korene v základnom výskume. Iniciátormi tejto myšlienky boli prof. Ján Drdoš a prof. Milan Ružička, ktorým nie sú najmä teoretické problémy krajinnej ekológie ľahostajné. Seminár sa pripravoval ako pracovný – za okrúhlym stolom – a počítalo sa s účasťou iba niekoľkých špičkových odborníkov. O to viac boli organizátori zaskočení zistením, že podujatie vyvolalo medzi odbornou verejnosťou veľký ohlas, a hlavne záujem zúčastniť sa na ňom. Nič im v tom, pochopiteľne, nebránilo – jedine kapacita zasadacej miestnosti. Stretlo sa tu viac ako 45 odborníkov a niekoľko nadšených študentov odboru geografie a krajinnej ekológie. Týmto seminárom, ktorý sa uskutočnil v priestoroch ÚKE SAV 26. 3. 1996, si chceli pracovníci pripomenúť aj minuloročné jubileum – 30. výročie založenia predchodcu terajšieho ústavu – Ústavu biológie krajiny SAV, ktorý vznikol 1. 1. 1965.

I keď to bolo v prvom rade vysoko odborné podujatie, jeho slávnostný ráz podčiarkla prítomnosť predsedu SAV doc. Štefana Lubyho, podpredsedu II. oddelenia doc. Tomáša Blehu a člena Predsedníctva SAV doc. Františka Hindáka. Predseda Akadémie vo svojom príhovore veľmi pohotovo využil logo

podujatia – váhy: *“Sú misky váh naozaj v rovnováhe medzi krajinou a človekom?”* S touto témou sa pohrával niekoľko minút úsmevne, ale i vážne. Potom nasledoval príhovor nového riaditeľa ÚKE SAV Ing. Júliusa Oszlányiho, CSc., ktorý prítomných ubezpečil, že ústav je schopný ponúknuť novú stratégiu riešenia krajinnoekologickej problematiky, ktorá by zacielením do budúcnosti predstihla súčasnosť.

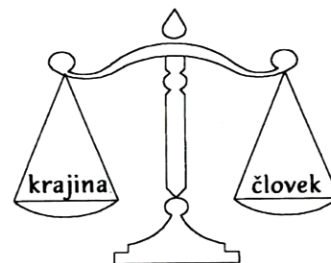
Odborný program bol zameraný na vyjasnenie postavenia, poslania a využitia krajinnej ekológie, na osvetlenie pojmov celostnosť, syntéza celostnosti a ich použitie v ochrane životného prostredia (ekologické programy biodiverzity a optimalizácie využívania krajiny, environmentálna stratégia a politika). Očakával sa najmä názorový duel Drdoš – Mičian, ktorý sa začal už o niečo skôr na stránkach bulletinu Správy SAV. Väčšia časť podujatia bola venovaná referátom, v popoludňajších hodinách panelovej diskusii. Zaujímavá bola skutočnosť, že väčšina prednášajúcich mala, resp. má nejaké väzby na bývalý alebo terajší ústav.

Prof. Milan Ružička vyslovil názor, že nie je účelné rozdeľovať vedu na teoretickú a aplikovanú, i keď tieto pojmy treba používať, nemôže jestvovať teória bez jej aplikácie. Prof. Ján Drdoš sa venoval vývinu náhľadov na krajinnú ekológiu a v závere svojho príspevku urobil zhrnutie o pôvode, povahe, postavení a poslaní súčasnej krajinnej ekológie, ktorú označil ako *“integrujúcu aplikačnú, environmentálnu interdisciplinárnu výskumnú oblasť, ktorá rieši otázky ochrany životného prostredia. Predstavuje teda aplikačné*

okolie teoreticko–poznávacích disciplín geovedného, ekologického a sociálneho charakteru.” Doc. Ľudovít Mičian sa zaoberal rôznymi interpretáciami termínu geoekológia. Doc. Ladislav Miklós zaujímavovo rozdelil vedy “o” a vedy “pre” a definoval krajinnú ekológiu *“ako aplikovanú vedeckú disciplínu o krajine ako prostredí života a činnosti človeka a ostatných živých organizmov.”* Do oblasti krajinnoekologickej teórie a metodiky prispeli aj doc. Florin Žigrai a dr. Ján Ofaheľ. Environmentálnym a ekologickým vzdelávaním na školách sa bližšie zaoberal doc. Alois Hynek z Českej republiky.

S novými prístupmi k využitiu poznatkov z oblasti krajinnej ekológie v aplikovanom výskume vystúpila dr. Mária Kozová (hodnotenie vplyvov na životné prostredie), doc. Dagmar Sláviková (ochrana prírody ako súčasť ochrany životného prostredia), Mgr. Erich Klansek z Rakúska (zoologický výskum a jeho vplyv na zvyšovanie biodiverzity poľnohospodárskej krajiny). Mgr. Ján Račko predniesol kolektívny referát za pracovníkov ÚKE SAV, v ktorom načrtol krajinnoekologický manažment nížinných nív.

Súčasťou pracovného seminára bolo 20 vývesiek, ktoré pripravili pracovníci ÚKE SAV a poskytli tak prítomným prierez aktivít svojho pracoviska. I keď podujatie bolo iba jednodňové, malo vysokú odbornú úroveň a vyplýnuli z neho nasledujúce závery:

- Krajinná ekológia je dynamicky sa rozvíjajúca vedecká oblasť.
- Poznatky krajinskej ekológie sú dnes potrebnéjšie a dôležitejšie ako kedykoľvek predtým.
- Potreba usporadúvať pravidelné pracovné stretnutia vedeckých pracovníkov za účelom výmeny poznatkov.
- Vytvorenie Národného komitétu Medzinárodnej asociácie krajinných ekológov aj na Slovensku ako súčasť Slovenskej ekologickej spoločnosti (IALE - International Association for Landscape Ecology bola založená na 6. medzinárodnom sympóziu r. 1982 na Slovensku).

Spolusporiadateľom multidisciplinárneho pracovného seminára bol Rakúsky ústav pre východnú a juhovýchodnú Európu, pobočka Bratislava a Slovenská ekologická spoločnosť. Z podujatia bol pohotovo vydaný zborník referátov a posterov a pripravuje sa aj jeho anglická verzia v časopise Ekológia (Bratislava).

Tatiana Hrnčiarová

Talianska nadácia Lanza v spolupráci s bratislavskou Academiou Istropolitana pripravujú medzinárodnú konferenciu venovanú etike a environmentálnej politike pod názvom Nová Európa a problémy životného prostredia. Pri príležitosti konferencie, ktorá bude od 26. do 28. septembra 1996 v Bratislave, vypisujú organizátori **súťaž o najlepšie články o trvalo udržateľnom rozvoji v kontexte prechodného obdobia v "novej" Európe**, publikované od 1. 6. 1995 do 30. 6. 1996.

V prvej kategórii získa cenu v hodnote 1000 ECU najlepší článok zameraný na etiku a životné prostredie, publikovaný v európskych odborných periodikách. Pre zaradenie do súťaže treba poslať vyplnený registračný formulár, kópiu článku v origináli a abstrakt v angličtine do 15. 7. 1996 na adresu

Cena nadácie Lanza

Fondazione Lanza, Via Dante 55, 35139 Padova, Italia.

V druhej kategórii budú udelené dve ceny po 500 ECU za najlepšie články v novinách a časopisoch. Jednu cenu získa článok zo strednej a východnej Európy. Podmienky sú rovnaké, prihlášky však treba poslať na adresu *Academia Istropolitana, Hanulova 5/B, P. O. Box 92, 840 02 Bratislava*, kde záujemcovia získajú ďalšie informácie a formuláre.

Martina Vagačová

Vzdelávanie cez projekt

V Banskej Štiavnici sa v dňoch 25.–27. januára 1996 uskutočnil kurz *Vzdelávanie cez projekt – zmysluplne sa učiť a vyučovať*, ktorý zorganizovala Katedra UNESCO pre ekologické vedomie a trvalo udržateľný rozvoj v spolupráci s rakúskou skupinou OECD-CERI. Kurz viedli: prof. W. Kvarda, dr. G. Pfaffenwimmer, dr. H. Schuster a E. Lackner.

Na podujatí sa zúčastnilo 35 frekventantov z Katedry geografie Vy-

sokej školy pedagogickej z Nitry, Katedry cestného staviteľstva Vysokej školy dopravy a spojov zo Žiliny, Katedry krajinskej ekológie PRIF UK z Bratislavy, Pedagogickej fakulty UPJŠ z Prešova, Fakulty prírodných vied UMB z Banskej Bystrice, Ústavu krajinskej ekológie SAV z Bratislavy a stredných škôl z Banskej Štiavnice. Cieľom kurzu bolo rozpracovať reálne problémy mesta a banskoštiavnického regiónu. Tri skupiny, zložené zo študentov a učí-

teľov, vypracovali na základe informácií zástupcov miestnych orgánov a organizácií tri projekty zamerané na:

- dopravu a turizmus,
- kvalitu vody a jej využitie,
- sociálne vzťahy a služby.

Na obhajobe projektov bola možnosť presvedčiť sa, že v našich školách sú študenti s vysokou kultúrou vystupovania a že partnerský vzťah medzi učiteľmi a študentami im poskytuje priestor na prejavenie tvorivosti. Účastníci získali certifikát o absolvovaní kurzu, ktorý udelilo OECD-CERI spolu s Katedrou UNESCO.

Jozef Šteffek